

«Тасдиқ мекунам»

Директори Институти илмию
таҳқиқотии Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон, д.и.ф.-м., профессор

Одинаев Р.Н.

2026

ХУЛОСАИ

ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсияи Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ дар мавзуи «Пешгӯӣ намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои сохилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисоси 1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо дар Институти илмӣ-таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар доираи лоиҳаи фармоишии буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи мавзӯҳои зерин: «Моделсозии компютери ҳодисаҳои бифуркатсионӣ ва сиклҳои ҳудудӣ дар системаҳои динамикии ғайри суфта» (рақами ба қайдгирии давлатиаш №0117TJ00807), «Таҳқиқи сифатӣ ва компютери муодилаҳои дифференсиалии ғайрихаттии аз параметрҳо вобаста» (рақами ба қайдгирии давлатиаш №0126TJ01727) иҷро карда шудааст.

Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ соли 2010 факултети механикаю математикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон-ро аз рӯйи ихтисоси «Механика» хатм кардааст ва аз соли 2020 (фармоиши ректори ДМТ аз 15.01.2020 таҳти №10-05) ба ҳайси унвонҷӯи лоиҳаи фармоишии буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи мавзуи «Моделсозии компютери ҳодисаҳои бифуркатсионӣ ва сиклҳои ҳудудӣ дар системаҳои динамикии ғайри суфта» (рақами ба қайдгирии давлатиаш №0117TJ00807) қабул шуда ва соли 2023 (фармоиши ректори ДМТ аз 19.12.2023 таҳти №510-05) унвонҷӯиро хатм намудааст. Айни ҳол дар вазифаи ходими хурди илмӣ дар лоиҳаи фармоишии буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи мавзуи «Таҳқиқи сифатӣ

ва компютери муодилаҳои дифференсиалии ғайрихаттии аз параметрҳо вобаста» (рақами ба қайдгирии давлатиаш №0126TJ01727), кору фаъолияти илмӣ дорад.

Рохбари илмӣ: доктори илмҳои физикаю математика, профессори кафедраи технологияҳои иттилоотӣ ва иртиботии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, рохбари лоиҳаи фармоишии буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи мавзӯи «Таҳқиқи сифатӣ ва компютери муодилаҳои дифференсиалии ғайрихаттии аз параметрҳо вобаста» (рақами ба қайдгирии давлатиаш №0126TJ01727), Нуров Исҳоқбой Ҷумаевич.

Мавзӯи диссертатсия дар ҷаласаи лоиҳаи фармоишии буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи мавзӯи «Моделсозии компютери ҳодисаҳои бифуркатсионӣ ва сиклҳои ҳудудӣ дар системаҳои динамикии ғайри суфта» (рақами ба қайдгирии давлатиаш №0117TJ00807) санаи 02.11.2019, таҳти №9, баррасӣ шуда ва дар шурои олимони Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон 25.11.2019, қарори №10 тасдиқ гардидааст. Санаи 20.06.2026 таҳти №321-05 бо фармони ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ивази номи мавзӯи рисолаи номзадӣ карда шуд. Ба Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ маълумотнома оид ба таҳсил ва супоридани имтиҳонҳои номзадӣ санаи 10.06.2026 таҳти №217 аз тарафи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дода шудааст.

Ба диссертатсия аз ҷониби муқарризон н.и.ф.-м., дотсент, мудири кафедраи моделсозии математикӣ ва компютери факултети механикаю математикаи Донишгоҳи милли Тоҷикистон Ғаффорзода А.Б. ва н.и.т. дотсенти кафедраи математикаи ҳисоббарорӣ ва механикаи факултети механикаю математикаи Донишгоҳи милли Тоҷикистон, Мирзоев Ш.А. баҳои мусбат дода шуд.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Дар натиҷаи таҳқиқотҳои гузаронидашудаи Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ аввалин бор комплекси барномаҳо сохта шуд, ки тамоми корҳои пешгӯӣ намудани сатҳи об, масрафи об ва масрафи масолеҳи сохтмонӣ барои корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ худкорсозӣ карда шуд. Дар асоси комплекси

барномаҳои сохташуда дар якчанд дарёҳои ҷумҳурии соҳилмустаҳкамкунӣ анҷом дода шуд. Саҳеҳии модели Гумбел барои дарёҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, хусусан дарёи Панҷ, Кофарниҳон ва Қизилсу мавриди санҷиш қарор гирифта натиҷаҳои баланд ба даст оварда шуданд.

Хулосаҳои дар кори мазкур бароварда шуда ва дақиқии натиҷаҳои бадастомада тавассути коркарди оморӣ ва регрессионӣ ва инчунин барномаҳои компютерӣ асоснок карда шудаанд. Худи рисолаи номзод таҳқиқоти илмиро фаро гирифта, комил мебошад.

Рисолаи номзодии «Пешгӯӣ намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» кори илмӣ-таҳқиқотии комил буда аз ҳар нигоҳ мувофиқ ва ҷавобгӯ ба ихтисоси 1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо ҳисобида шуда, барои дифо пешниҳод карда шавад.

Мубраи ва мақсаднокии кори диссертатсионӣ бо он муайян карда мешавад, ки дар он моделҳои математикии пешгӯӣ кунандаи сатҳи об бо назардошти шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қиматҳои оморӣ объектҳои мушаххас истифода гардида, масрафи масолах муайн карда шуда, корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ анҷом дода шуданд. Бояд қайд намуд, ки вобаста аз тағйирёбии иқлими сайёра, ҳодисаҳои гуногун мушоҳида карда мешаванд. Масъалаҳои об ва идоракунии устувори он мубраи ба шумор меравад. Омадани сел, фаромадани тарма ва дигар садамаҳои аз об вобаста моро маҷбур менамояд, ки ба ин масъалаҳо диққати махсус диҳем.

Мавзӯи «Пешгӯӣ намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» аз ҷиҳати илмӣ ва амалӣ аҳамияти бузург дорад, зеро дар шароити тағйирёбии иқлим ва афзоиши ҳодисаҳои шадиди табиӣ, аз қабيلي селҳо ва обхезҳо, зарурати таҳияи усулҳои дақиқи пешгӯӣ ва идоракунии равандҳои гидрологӣ ба миён меояд. Истифодаи моделҳои математикӣ имкон медиҳад, ки равандҳои мураккаби табиӣ бо дақиқии баланд таҳлил ва натиҷаҳои пешгӯишаванда ба даст оварда шаванд, ки ин барои интиҳоби

усулҳои самараноки сохилмустаҳкамкунӣ ва кам кардани хатарҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва экологӣ замима гузоранд.

Аз номгӯи барномаҳо ва мавзӯҳои илмӣ-таҳқиқотии зикршуда бармеояд, ки мавзӯи диссертатсионӣ ба самтҳои афзалиятноки илмӣ ва ҳадафҳои аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайяншуда пурра мувофиқ мебошад. Татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот дар самти гидрология, гидротехника, моделсозӣ ва истифодаи технологияҳои рақамӣ метавонад ба рушд ва устувории объектҳои сохилмустаҳкамкунӣ ва оmodасозии мутахассисони баландихтисос мусоидат намояд.

Мавҷудияти санадҳои тасдиқкунандаи татбиқи натиҷаҳои илмӣ дар амалия собит гардидааст. Аз ҷумла, аз корхонаи воҳиди давлатии Институти лоиҳакашии «Тоҷикгипроводхоз» санади расмӣ татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот дастрас мебошад, ки истифодаи амалии натиҷаҳои диссертатсияро тасдиқ менамояд (аз 01.05.2026, №79/3).

Саҳми шахсии довталаб дар он зоҳир мегардад, ки ҳамаи натиҷаҳои назариявӣ, таҳлилҳои илмӣ, ҳисобҳои ададӣ, татбиқи барномавӣ ва гузаронидани таҷрибаҳои ҳисоббарорӣ мустақилона аз ҷониби ӯ анҷом дода шудаанд. Довталаб масъалаҳои гузошташударо амиқ таҳлил намуда, усулҳои мувофиқи ҳалли онҳоро интихоб ва амалӣ кардааст, инчунин натиҷаҳои бадастомадаро коркард ва ҷамъбаст намудааст. Роҳбари илмӣ дар гузориши масъалаҳо, муайян намудани самти умумии таҳқиқот, додани тавсияҳои методӣ ва муҳокимаи натиҷаҳои бадастомада иштирок намудааст.

Мавзӯи диссертатсия ба бандҳои 3, 4, 5 ва 11-и шиносномаи ихтисоси илмӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ, номзади илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисоси 1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо, мувофиқат мекунад:

- банди 3. Коркард ва асосноккунии усулҳо ва қоидаҳои мутобиқшавии амсилаҳои компютерӣ, истифодаи самараноки онҳо ҳангоми пешгӯиҳои таҳаввулоти объектҳо, системаҳо, равандҳо ва падидаҳо;

- банди 4. Коркард, асосноккунӣ ва санҷиши методҳои ҳисобкунӣ бо истифодаи технологияҳои муосири компютерӣ;

- банди 5. Амалисозии методҳои самараноки ададӣ ва алгоритмҳо дар намуди маҷмааҳои ба ҳалли проблема раваншудаи барномаҳо барои роҳандозии таҷрибаи ҳисобкунӣ;

- банди 11. Таҳқиқоти назариявӣ, амалӣ ва таҷрибавӣ оид ба офаридан, санҷиш ва истифодаи амсилаҳои математикӣ барои ҳалли масъалаҳои мураббаи лоиҳасозии худкоршуда, банақшагирӣ ва идоракунии.

Диссертатсия аз бахшҳои «Муқаддима», «Тавсифи умумии таҳқиқот», се боб бо зербобҳо, бахши «Хулоса», «Натиҷаҳои асосии илмӣ диссертатсия», «Тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо», «Адабиёт» ва «Феҳристи интишороти илмӣ докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ» иборат аст. Рӯйхати адабиёт 145 номгӯй ва феҳристи интишороти илмӣ докталаби дараҷаи илмӣ 12 номгӯйро дарбар мегирад.

Натиҷаҳои асосии кори диссертатсионӣ дар 12 кори илмӣ, аз ҷумла 6 мақола дар нашрияҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 6 фишурдамақола дар маводҳои конференсияи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ нашр шудаанд. Илова бар ин, ду шаҳодатномаи ҳифзи ҳуқуқи муаллиф дар ин мавзӯ ба даст оварда шудааст.

Мундариҷаи асосии таҳқиқ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия дар таълифоти зерини муаллиф инъикос ёфтааст:

Рӯйхати интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия

а) Мақолаҳои, ки дар нашрияҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

[1-М].Фатхуллоев Н.И.Об одном алгоритме автоматизации и берегоукрепительных работ дамб реки Кызылсу Восейского района[Матн]/ Н. И. Фатхуллоев, М.К. Арабов//Вестник Таджикского национального университета.Серия естественных наук.-Душанбе:ТНУ, 2020.-№4.-Стр. 87-93.

[2-М]. Фатхуллоев Н.И. Численный расчёт берегозащитная дамба на левом берегу реки Кафарниган Кабадианского [Матн] / Н. И. Фатхуллоев // Вестник Бохтарского государственного университета. Серия естественных наук. -Бохтар: БГУ, 2021. - Стр. 69-74.

[3-М]. Фатхуллоев Н.И. Модели математикии устувори сохилмустаҳкамкунӣ дарёи Кофарниҳони ноҳияи Қубодиён [Матн] / Н. И. Фатхуллоев // Паёми ДМТ. Бахши илмҳои табиӣ. 2022. - № 4. - Саҳ. 64-73.

[4-М]. Фатхуллоев Н.И. Истифодаи модели математики ва маълумотҳои геоэкологӣ барои оптимизасиякунонии масрафи корҳои сохил-мустаҳкамкунӣ (дар мисоли дарёи Қизилсу) [Матн] / Н. И. Фатхуллоев // Журнали илм ва иноватсияи ДМТ. Бахши илмҳои геологӣ ва техникӣ 2023. - №1. -Саҳ. 177- 181.

[5-М]. Фатхуллоев Н.И. Математическая модель прогнозирования экстремальных гидрологических характеристик на основе регрессионного анализа и теории условных логнормальных распределений [Матн] / Н.И. Фатхуллоев, И.Дж. Нуров, М.К. Арабов // Журнали илм ва инноватсияи ДМТ. Бахши илмҳои геологӣ ва техникӣ 2026. - №1. -Саҳ. 177- 194.

[6-М]. Фатхуллоев Н.И. Пешгӯӣ намудани сатҳи оби дарёи Панҷ дар асоси маълумотҳои омӯрӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ ва мошинӣ [Матн] / Н.И. Фатхуллоев, Н.И. Нуров // Маҷаллаи Фурӯғи илм. Бахши илмҳои табиӣ-риёзӣ 2026. - №2(10). -Саҳ. 100-115.

б) Мақолаҳое, ки дар дигар нашрияҳо ба таърифи расидаанд:

[7-М].Фатхуллоев Н.И. Математическое моделирование автоматизации динамики берегоукрепительных работ на участке (6-ой заставы) реки Пяндж Республики Таджикистан /Н. И. Фатхуллоев // Материалы междунар. научно-практической конф., посвященной 70-ой годовщине со дня образования ТНУ.-Душанбе:ТНУ, 2018.- Стр. 116-120.

[8-М].Фатхуллоев Н.И. Численный расчёт берегозащитная дамба на левом берегу реки Кафарниган Кабадианского района /Н.И.Фатхуллоев// Материалы междун. научно-технической конф.-Вологда 2021.-Стр.215-219.

[9-М]. Фатхуллоев Н.И. Модели математикии худкорсозии корҳои сохилмустаҳкамкунӣ дар ҷануби Тоҷикистон /Н. И. Фатхуллоев, И.Ҷ. Нуров// Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи «Комплексный анализ и его приложения» бахшида «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» , 75 –

солагии Корманди шоистаи Тоҷикистон, узви вобастаи АМИТ, доктори илмҳои физикаю-математика, профессор И.Қ. Қурбонов ва 70 солагии доктори илмҳои физикаю-математика, профессор Ҷ.С. Сафаров ш. Бохтар 19 ноябри 2022. -Саҳ. 208- 210.

[10-М].Фатхуллоев Н.И. Пешгӯи намудани масрафи масолех дар иншоотҳои соҳилмустаҳкамкунӣ /Н. И. Фатхуллоев, И.Ҷ. Нуров// Маводи конференсияи Ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Тадбиқи технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар саноатикунони кишвар» ш. Душанбе 5-декабри соли 2022. -Саҳ. 132-136.

в) Шаҳодатномаҳо дар бораи бақайдгирии давлатии барномаи компютерӣ барои МЭҲ:

[11-М].Фатхуллоев Н.И. Шаҳодатнома. Дастаи барномаҳо оиди автоматизатсиякунонии ҳисоби гидравликии иншоотҳои гидротехникӣ ва муайян кардани миқдори масрафи масолех [Матн] / Н.И. Фатхуллоев, М.Қ. Арабов -// Шаҳодатнома дар бораи бақайдгирии расмӣ барномаи компютерӣ дар шӯъбаи ҳуқуқ ва ҳифзи ҳуқуқи муаллифи Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон (№97, 15.07.2020с.).

[12-М]. Фатхуллоев Н.И. Шаҳодатнома. ML pipeline PRO Suite [Матн] / Н.И. Фатхуллоев, М.К. Арабов // Шаҳодатнома дар бораи бақайдгирии расмӣ барномаи компютерӣ дар хадамоти федералӣ оид ба моликияти зеҳнии Федератсияи Русия (№2026617263, 06.03.2026с.).

ҚАРОР ҚАБУЛ КАРД:

1. Кори диссертатсионии Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ дар мавзӯи «Пешгӯи намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо пешниҳод шудааст, анҷомёфта ҳисобида шавад.

2. Кори диссертатсионии Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ дар мавзӯи «Пешгӯи намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» барои дарёфти

дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисоси 1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо ба ҳимоя дар шурои диссертатсионии 6D.KOA-105 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тавсия дода шавад.

Хулоса дар дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ Инистути илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул шудааст.

Дар ҷаласа 29 нафар, аз ҷумла 7 нафар доктори илм, 11 нафар номзади илм иштирок доштанд ва 11 нафар кормандон ва унвонҷӯён иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздихӣ: «тарафдор»-29-нафар, «зид» -нест, «бетараф» - нест. Протоколи №07 аз 25-уми июни соли 2026.

Раиси ҷаласа: сарҳодими илмӣ озмоишгоҳи

физикаи муҳитҳои конденсии ба номи

профессор Нарзуллоев Б.Н.,

Институти илмӣ-таҳқиқотии ДМТ,

узви вобастаи АМИТ, доктори илмҳои

физикаю математика, профессор

Солихзода Т.Х.

Котиби ҷаласа: номзади илмҳои химия,

муовини директори ИИТ ДМТ

Аловиддинзода Р.А.

Имзои доктори илмҳои физика-математика, профессор Т.Х.

Солихзода ва номзади илмҳои химия Р.А. Аловиддинзодаро тасдиқ мекунам:

Сардори шуъбаи кадрҳои

Институти илмию таҳқиқотии

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Раҳматуллоева З.Х.